

העב והצדק

יו"ל ע"י מוסדות קוסון בארה"ק
בנשיאות אדמו"ר שליט"א
בני ברק - גבעת זאב

מכון בני שלשים

בס"ד • פרשת תולדות-ויצא תשפ"ג

גליון מס' 84 • שנה ג'

דברי תורה מאת כ"ק אדמו"ר שליט"א

פרשת תולדות

ותאמר אם כן למה זה אנכי. יש לומר כונתה ברמז, דהנה בגמר השידוך של רבקה עם יצחק קרא אליעזר ואמר [לעיל כד כז] ברוך ה' אלקי אדני אברהם אשר לא עזב חסדו ואמתו מעם אדני 'אנכי' בדרך נחני ה' בית אחי אדני, צפה ברבקה שבניה עתידים לקבל דברות אנכי ה' אלקיך, וזה האנכי היה לו לאות כי מה' יצא הדבר, ועתה שגדל צער העיבור אמרה למה זה אנכי פי' למה זה קרא אליעזר ואמר אנכי בדרך נחני וכו', והנה עיני רואות שאין אני ראויה לכך.

ורב יעבר צעיר. י"ל בדרך מוסר, הרבה צריך הצעיר לעבוד בימי נעוריו בעבודת ה' עד שיזכה להשגה בעבודתו.

והנה תומם בבטנה. במדרש [ב"ר פס"ג ח'] להלן כתיב תאומים פרץ וזרח שניהם צדיקים וכאן תומים יעקב צדיק ועשו רשע. י"ל רמז תומ"ם עולה בגימ' ומאל"ה נפרד"ו הגוי"ם [בראשית י לב].

ויאמר אל תרד מצרימה. פירש"י שהיה דעתו לרדת למצרים כמו שירד אביו בימי הרעב אמר לו אל תרד מצרימה שאתה עולה תמימה ואין חוצה לארץ כדאי לך. י"ל רמז, א"ל תר"ד מצרימ"ה עולה בגימ' אשר יקריב"ו להוי"ה

תשקור לי ולניני ולנכדי, ומה מיחוש היה לו לאבימלך בשבועת אברהם שהוצרך לשבועת יצחק. ורמב"ן ז"ל הרגיש ליישב ואמר שיראת אבימלך היה שיצחק יפר הבטחת אברהם לצד שהם הפרו ברית וגרשוהו מאתם ע"כ. ונראה לומר, הנה בשו"ע יו"ד [רכ"ח סל"ה] כתב אי אפשר להשביע הנולדים אחר זמן [זולת בגזירת צבור] ועי' בשו"ת הרא"ש [כלל ל"ה] שהובא שם, ובביאור הגר"א שם כתב שאף הנולדים כבר אי אפשר להשביע אלא א"כ יסכים ויענה אמן, ומבואר שרק מי שנמצא באותו מעמד חל השבועה, א"כ לא היה מועיל מה שאברהם נשבע להם לגבי הדורות הבאים, ועיין בתשו' רמ"א [סי' מ"ח] מחולקים ב"י ורמ"א אם מחויבים הבנים לקיים שבועת אביהם, ומכאן משמע דאין מחויבים, משום דאל"ה לא היה צריך לשבועת יצחק, ועיין בחו"מ [סי' ר"ב ס"ז]. לפיכך לא בטח אבימלך בשבועת אברהם והוצרך לחזור אחר יצחק לכרות עמו ברית.

וצודה לי צידה ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי והביאה לי ואכלה בעבור תברכך נפשי בטרם אמות [בראשית כז ד]. ורבקה חזרה על דבריו ואמרה בשמו ואברככה לפני ה' לפני מותי [שם ה]. והקשו המפרשים עי' רמב"ן ואע"ז הרי יצחק לא אמר ואברכך לפני ה', ועוד קשה מזוה"ק [ח"א קמ"ג ע"א] כיון שאמר לפני ה' בהיא שעתא אזדעזע

תהי נא אלה בינותינו וכו' ונכרתה ברית עמך. הנה הרמב"ן ואוה"ח ביארו [כו כו] למה הוצרך אבימלך לחזור אחר יצחק לכרות לו ברית ללא צורך כי כבר נשבע לו אברהם [לעיל כא כג] אם ברית עמך.

כורסייא יקירא וכו', וקשה הרי לא אמר כן. וי"ל עפ"מ"ש בספר **ברית כהנת עולם** [מאמר פרי עץ הדר פ"ג] שבאמרו וצודה לי צידה כלל עמו יצחק שם הוי"ה במלת צוד"ה (ו"ה) ובמלת ציד"ה (ו"ה), אבל לא נתקיימה לו להשלים השם בבחי' ה' בתראה ומשו"ה ציד קרי ע"כ. ובזה יש להבין מה שאמר יעקב אח"כ בבואו אל אביו כי הקרה ה' אלקיך לפני, כלומר הלא רמזת שם הוי"ה לפני, ולפיכך מהרתי למצוא. ויצחק רצה לבחון הדבר ושאל ב' פעמים האת'ה ז'ה בני עשו ס"ת שם הוי"ה.

ועתה בני שמע בקולי **לאשר אני מצוה אותך**. פי' אור החיים שמע בקולי פירוש הגם שיש בדברים אלו כגניבת הדעת, עם כל זה יש לך לשמוע בקולי וכו' גם היא נביאה וכתוב בדברי נביא אמת [דברים יח טו] אליו תשמעון, לזה אמרה שמע בקולי ע"כ. נ"ל דלמד זאת ממה דכתיב שמע בקולי ולא אמרה שמע לקולי, ע"כ פי' בקולי בתוך קולי היינו ברוה"ק שבה, וכן נתבאר אצלנו לעיל [בראשית כא יב] כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקלה פירש"י בקול רוח הקודש שבה, דייק מדכתיב שמע בקולה היינו בפנימיות קולה, ולא אמר שמע לקולה כמו"ש [שם טז] וישמע אברם לקול שרי.

קום נא שבה ואכלה מצדי בעבור תברכני נפשך. יעקב אמר ואכלה מצדי, אבל עשיו אמר יקם אבי ויאכל מציד בנו ולא אמר מצדי. י"ל ההבדל עפ"י המבואר בזה"ק בפרשתו דצייד הוא בחי' יצחק גבורה וכן בחינתו של עשו, וז"ל [קל"ז ע"ב] ונפק מניה עשו דינא קשיא לתתא דדמא לזיניה, וכל זינא אזיל לזיניה, ועל דא רחים ליה לעשו יתיר מיעקב כמה דכתיב ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו, כתיב הכא כי ציד בפיו, וכתוב התם [בראשית יט] על כן יאמר כנמרוד גבור ציד לפני ה' ע"כ, אבל יעקב רצה להמתיק את הדין לפיכך היפך אותיות צי"ד לצד"י להמתיק את הגבורות ולהפכן לרחמים בחינת יעקב וזהו מצדי כלומר מצד שלי.

פרשת ויצא

וילן שם כי בא השמש. פירש"י היה לו לכתוב ויבא השמש וילן שם, כי בא השמש משמע ששקעה לו חמה פתאום שלא בעונתה כדי שילין שם. וכן פירש"י [סנהדרין צה:] כי בא השמש - ויבא השמש לא נאמר אלא כי בא השמש דמשמע שהיה דעתו לחזור כי עוד היום

גדול כיון שראה כי בא השמש לן. לפי"ז יש לפרש הכתוב [חבקוק ג] כי עוד חזון למועד ויפח לקץ ולא יכזב אם יתמהמה חכה לו כי בא' יבא לא יאחר. היינו הבטחה שיבא בהקדם בבחינת אחישנה טרם עונתו.

ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו. מהו מראשותיו הרי כל גופו זקוק לשמירה ולא ראשו בלבד. איתא בזה"ק [ח"ג רע"ז ע"ב] ויקח מאבני המקום, אבני המקום תריסר הוו, ומאן דחדי לכלה, חדי לעולימתהא ועולימתן תריסר הוו. פירוש ד' מלאכים מיכאל גבריאל אוריאל ורפאל ועם כל אחד ב' מלאכים הנושאים את המרכבה הרי י"ב. והנה יעקב קודם ששכב קרא קריאת שמע ואח"כ אמר מימיני מיכאל ומשמאלי גבריאל ומלפני אוריאל ומאחורי רפאל ועל ראשי שכינת אל, והנה המלאכים הם הגדר שסביבות גופו לד' רוחות, אך על ראשו שכינת אל, וזהו וישם מראשותיו.

וייקץ יעקב משנתו ויאמר **אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי**. איתא בס' מגלה עמוקות בפרשתו ויקח מאבני המקום היינו אותיות התורה אותיות נקראות אבנים בספר יצירה, ויצ"א נוט' וי"א יעקב צ'רופי אותיות ע"כ. י"ל הכונה שראה את צירופי האותיות כפי שהם בתורה העליונה ולא כמו שנמסרה בארץ, וז"ש מאבני המקום היינו אותיות הכתובות תחת כסא הכבוד מקומו של עולם, וזהו שאמר אכן יש ה' במקום הזה היינו צירופי האותיות במקום זה ואנכי לא ידעתי, פי' לא מצאתי כתוב שם אנכי ד"א כסדר הכתוב לפנינו, שם אין הצירוף אנכי ה"א כמו בתורתנו הק' אלא צירופים אחרים.

וראה מה שכתב הרמב"ן בהקדמת ספר בראשית וז"ל בקיצור, עוד יש בידינו קבלה של אמת כי כל התורה כולה שמותיו של הקב"ה שהתיבות מתחלקות לשמות בענין אחד כאילו תחשוב על דרך משל כי פסוק בראשית יתחלק לתיבות אחרות כגון בראש יתברא אלהים וכל התורה כן וכו' ונראה שהתורה הכתובה באש שחורה על גבי אש לבנה בענין הזה שהזכרנו היה שהיתה הכתיבה רצופה בלי הפסק תיבות והיה אפשר בקריאתה שתקרא על דרך השמות ותקרא על דרך קריאתנו בענין התורה והמצוה, ונתנה למשה רבינו על דרך קריאת המצות ונמסר לו על פה קריאתה בשמות, וכן יכתבו השם הגדול שהזכרתי כולו רצוף ויתחלק לתיבות של שלש אותיות

ולחלוקי' אחרים רבים כפי השמוש לבעלי הקבלה עכ"ד.

ובזה יש ליישב מה שהקשה מרן **האמרי אמת** ז"ל עמ"ש בבעל הטורים ויקץ יעקב משנתו קרי ביה ממשנתו, מתוך שהיה הוגה בתורה ביום גם בלילה לא שכב לבו מלהגות בה בחלומו. א"כ למה הצטער ואמר אילו ידעתי לא ישנתי במקום כזה, הלא גם בשנתו הגה בתורה ומאי נפק"מ, ולהנ"ל יש לומר שאילו ידע לא היה הוגה בתורה המסורה אלא בתורה העליונה צירופי אותיות שלפני המקום.

ויקץ יעקב משנתו. כתב בעל הטורים קרי ביה ממשנתו, מתוך שהיה הוגה בתורה ביום גם בלילה לא שכב לבו מלהגות בה בחלומו. וזאת מנא ליה, י"ל דאיתא בזה"ק [ח"ג רל"ט ע"א] וישכב במקום ההוא אם י"ש כ"ב אותיות דאורייתא, איהי שכיבת עמיה. ולפי"ז פירשו בספה"ק ויקח מאבני המקום היינו מאותיות התורה, אותיות נקראות אבנים בספר יצירה. ובזה מובן שויקץ משנתו פירוש ממשנתו שהיה הוגה בתורה בתוך שנתו.

ויירא ויאמר מה נורא המקום הזה אין זה כי אם בית אלקים. בתרגום ודחל ואמר מה דחילו וכו'. בגמ' [ברכות לג:] אמר רבי חנינא משום רבי שמעון בן יוחי אין לו להקב"ה בבית גזזיו אלא אוצר של יראת שמים שנאמר יראת ה' היא אוצרו. וזהו שאמר יעקב ביראה מה נורא המקום הזה פי' דחילו יראת שמים, אין זה כי אם בית אלקים, כלומר רק זה הדבר בלבד שנמצא בבית אלקים.

וישא יעקב רגליו וילך ארצה בני קדם. פירש"י משנתבשר בשורה טובה וכו'. למה נתגלה שמחתו ברגליו דייקא, י"ל הנה איתא עה"פ אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי בשם הק' מהר"ש מאוסטרופוליא שיעקב ראה את ד' רגלי המרכבה וכסא הכבוד וז"ש אכן יש וכו' אכ"ן נוט' א'ריה נ'שר כ'רוב, זאת ידע, אבל לא ידע שהוא עצמו א' מרגלי המרכבה נושאי הכסא, וז"ש אנכ"י נוט' ארי' נשר כרוב יעקב, זאת לא ידעתי עכ"ד, וכן מובא בספר **רביד הזהב** בשם זקה"ק עטרת צבי זיע"א, ויש להוסיף אנכ"י בגימ' כס"א. לפי"ז מעתה נעשה יעקב רגל למרכבה ככל אבותיו אברהם יצחק, ויש לפרש דזהו וישא יעקב רגליו פי' נתרומם ונעשה רגל למרכבה, וילך ארצה בני קדם, תושב ככל אבותיו הקודמים.

פרשת תולדות

ואלה תולדות יצחק בן אברהם. פירש"י יעקב ועשו האמורים בפרשה. ולכאורה מה מלמדנו רש"י ז"ל בזה. אבל הנראה עפ"י דברי בעה"ט פרשת וישלח (ל"ו ד') בבני יעקב כשמיחסם אומר בני לאה, בני רחל, וכן בכולן לפי שהן בנינו של עולם ולכן נקראו בנים, אבל בני עשו אינם נקראים בנים אלא תולדות ע"כ. ונמצא לפי"ז כי בני הצדיקים נקראים בנים ובני רשעים נקראים תולדות. וא"כ לפי"ז למה כתיב כאן תולדות, וי"ל משום עשו והיוצא ממנו שהוא אבי אדם במעשיו וסיבותיו ע"כ נאמר תולדות. וע"ז מעורר אותנו רש"י ז"ל כי שנים המה הבנים יעקב ועשו ובשביל עשו היה צריך לומר לשון תולדות. (שארית יעקב)

ויתרוצו הבנים וגו' ותאמר אם

כן למה זה אנכי. נ"ל 'ותאמר אם כן' שיש נטייה לצד הרע, למה זה אנכי' הלא המה עשרת הדברות המתחילים אנכי, כמאמר הגמ' (שבת לא.) אי איכא יראת ה' אין ואי לא לא, בלתי יראה אין התורה שוה כלום, ואדרבה. ותלך לדרוש 'את ה' דייקא כמבואר בגמ' (פסחים כב:) שמעון העמוסוני ה' דורש כל אתין שבתורה וכו' עד שבא ר"ע ודרש את ה' אלקין לרבות ת"ח, כי יראת ת"ח מסוגל ליראת שמים, וגם רבקה אמנו הלכה לדרוש את ה' כדרש ר' עקיבא, ושפיר דרשו ברבה מכאן כל המקבל פני זקן כאלו מקבל פני שכינה ודו"ק. (בני שלשים)

הקול קול יעקב. ב' קולות רמז לתפלה בכונה, כלומר שלא תהיה התפלה רק ביטוי שפתיים אלא יכוין בלבו למה שמוציא בשפתיו כמו"ש יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך וגו', ואלו הם שני קולות הקול הנובע מעמקי הלב והקול היוצא דרך הפה, נמצא שעבודת התפלה כוללת ב' בחינות האדם כמו"ש כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך, וז"ש הקול קול היינו ב' בחינות הנ"ל זהו קולו של יעקב ואז אין הידים ידי עשו שולטות. (אשיב אברהם)

פרשת ויצא

ובגר ללבוש. תרין במסרה, דין ואידך, והכהן הגדול מאחיו וכו' ומלא את ידו ללבוש את הבגדים (ויקרא כא ט). רמז שבקשת יעקב על הבגדים לא

דרוש לפר' תולדות מרבינו בעל שמועה טובה זיע"א

ילקוט, מובא בספר רב טוב וז"ל, וימשהו ויאמר הקול קול יעקב והידים ידי עשו, כחך גדול משל עשו, אם תופש את האדם הרי הוא בידו ואם ברח אינו יכול לו, אבל אתה אפי' אדם בורח לסוף העולם הקול אתה אומר בביהכנ"ס והרי הוא בא מעצמו, ע"כ. ויש לדקדק למה בראשונה אמר האד"ם ולא אמר אם תופש אדם, וגם מהו כוונתו בזה שתופש האדם הרי הוא בידו ואם ברח אינו יכול לו, וכי לא ראינו שעכו"ם אם תפש אדם וברח חזר ותפשו.

ואפשר לומר עפ"י המבואר דלעכו"ם לא מהני תשובה, וכן פסק הגאון הקדוש הרמ"ע מפאנו עיין בספר בני יששכר במאמרי חדש סיון מאמר ימי הגבלה ובמאמרי חדש תשרי מאמר גדולה תשובה (אות כד). ואקדים עוד דתואר אדם רק לישראל כמאמרם ז"ל אתם קרוים אדם ואין אומות העולם קרוים אדם, ופירשו התוס' (יבמות סא.) אבל האדם איקרו, ובספר הנ"ל (שם אות לב) הביא חקירה איך בוידי דברים בלבד יכופר עון הא קיי"ל בכל התורה לא אתי דיבור ומבטל מעשה, ותיריך שם דאשתני גופא, דחוטא נקרא בהמה ובשבו שם לתואר אדם ודאי הוי מעשה.

ובזה יתפרש היטב הילקוט, כחך גדול משל עשו אם תופש את האדם דייקא שאינו חוטא הרי הוא בידו דגם להם ניתן הבחירה, ואם ברח כנוי לחטא אינו יכול לו דתשובה לא מהני להם, אבל אתה אפי' אדם בורח לסוף העולם שבחטאך ברח ממך תואר אדם הקול אתה אומר בביהכנ"ס וידי דברים לבד והרי הוא בא מעצמו והבן, ובדרך רמז אד"ם ר"ת את"י דיבור מבטל מעשה"ה.

היה רק ההכרח לעבודה כמו שבגדי כהונה לא ניתנו להנות בהן והכהן אינו לובשן רק בשעת העבודה, כמו כן יעקב שאל בגדים רק הנצרכים לעבודה זו תפילה כי אסור להזכיר את השם ערום. (אגרא דכלה)

הן עוד היום גדול לא עת האסף המקנה השקו הצאן ולכו רעו. וכתב רש"י ז"ל: לפי שראה אותם רובצים, כסבור שרוצים לאסף המקנה הביתה ולא ירעו עוד. אמר להם: 'הן עוד היום גדול', כלומר אם שכירי יום אתם, לא שלמתם פעלת היום, ואם הבהמות שלכם, אף על פי כן 'לא עת האסף המקנה וגו' ע"כ. ונודע מרבינו הרה"ק מהר"א מזידיטשוב זי"ע בפ' זה מובא בהקדמה מהה"צ מספינקא זצ"ל

לספה"ק לקו"ת והש"ס חלק דברים, אם שכירי יום אתם לא שלמתם פעולת היום וכו' שהוא רמז על הגאולה העתידה בסוד בעתה אחישנה, וזהו אם שכירי יום אתם היינו שעבודתכם בעבודת הבור"ה היא לעצמיכם כמו שכירי יום שהוא ע"מ לקבל פרס אז עדיין לא שלמתם פעולת היום שצריכין להמתין על בעתה, ואם הבהמות שלכם ר"ל אם עבודתכם הוא לתיקון מלכות שמים השכינה הק' בסוד שם ב"ן בגי' בהמ"ה אז אע"פ שלא 'לא עת' שלא בא עדיין העת של הגאולה מ"מ 'האסף המקנה' בבחי' אחישנה ע"כ והבן. (אור מלא)

אעברך שבע שנים וגו' ויהיו בעיניו כימים אחרים. הנני מבאר בכאן דבר מתוק מה ששמעתי מן אדמו"ר הקדוש מוהר"י מלובלין שאמר בשם זקינו, היות מבואר בדבריהם ז"ל (ב"ר פ"א ח') כי שבת אין לה זוג בין הימים של השבוע אבל כנסת ישראל בן זוגה, נמצא שבת הוא אחדים, ואמו רמזה לו וישבת עמו ימים אחדים, היינו שנה של שבתות לחוד [היינו שס"ד שבתות כמנין ימי שנה תמימה, והם שבע שנים לפי חשבון י"ב שבתות בשנה.] וכן ימים מלשון ימים תהים גאולתו הוא שנה כפירש"י ז"ל, והנה יעקב בעבודת שבע שנים ויש בהם שנה של שבתות הן ימים אחדים היינו שנה של שבתות והיו בעיניו כימים אחדים והבן, היש מתוק לחיך מזה. (בית ישראל - זידיטשוב)

וירא ה' כי שנואה לאה. זקף קטן, רמז לכדאיתא במדרש (ב"ר עא א') ואת אסיריו לא בזה אלו העקרונות שהן אסורות בתוך בתיהן ועלובות וכיון שהקדוש ברוך הוא פוקדן בבנים הן נזקפות תדע לך שכן לאה שנואת הבית היתה וכיון שפקדה הקדוש ברוך הוא נזקפה. (תפוחי חיים - טעמי המקרא)

הפעם אודה את ה'. קדמא. בגמרא (ברכות ז) אמר רשב"י מיום שברא הקדוש ברוך הוא את עולמו לא היה אדם שהודה להקדוש ברוך הוא עד שבאת לאה והודתו שנאמר הפעם אודה את ה', והיינו שקדמה בהודאה לכל באי עולם. (שם)

הילוכם בקודש

עבודות והנהגות מרבותינו הקדושים מקאסאן זצוק"ל

מנהגי הנחת תפילין [ח"ג]

טז. כשהביאו לפניו נער שנעשה בר מצוה להניח לו תפילין בפעם הראשונה, הראה לו שתי השינין של התפילין של ראש, ולמדו שיסתכל בהן, והניחו להנער בסיוע הנער וכן היה מסייע לו בהדיק הכריכות, ולמדו והזהירו שלא לשוח בשעה שהתפילין חבשו על ראשו, וליזהר בקדושתן. יז. רבינו בעצמו היה מפסיק לפעמים בדיבור עם התפילין בציבור בעת הצורך (אבל בביתו לא דיבר כלל), אבל בתפילין דראב"ד היה לפעמים אף מאריך בשיחה. יח. לא חלץ התפילין דרש"י עד אחר עלינו. יט. גם בעת חליצת התפילין חלץ את השל ראש מעומד והשל יד מיושב כסדר הנחתן. ג. בין תפילין דרש"י לתפילין דראב"ד היה משיח לפעמים עם אג"ש ותלמידיו בענינים שונים, אבל בין הסרת תפילין של ראש לתפילין של יד לא הפסיק בשיחה. כא. אחר תפילת שחרית הניח תפילין דראב"ד ולא אמר בהם ד' פרשיות ולא קריאת שמע רק למך בהן סדר החק לישראל של אותו יום ובשנים האחרונות אמר בהן גם תהלים. כב. כשהוצרך לחלוץ התפילין באמצע התפילה לא בירך עליהם כשחזר והניחם, אף במקום שמותר להפסיק, ואף כשיצא לזמן מרובה.

ברכת מזל טוב

קדם האי גברא רבא ויקרא בנשיק פריע"ה העומד לימינו בכל עת ובפרט בהפצת גליון הצבי והצדק

ה"ה הרב ישראל הגר שליט"א

בן ב"ק אדמו"ר משאץ ויוניץ שליט"א
לרגל אירוסיו בנו בכורו בנשיק כמר משה הי"ד
עב"ז בת כ"ק אדמו"ר משומרי אמונים -
אשרוד שליט"א

והננו לברכו מעומקא דליבא שיעלה חיווג יפה ויזכו לבנות בית נאמן בישראל וירווח ממנו ומכל יוצי"ח רוב נחת הקדושה אבי"ר
המערכת

פרשת תולדות

וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל יִצְחָק הֲלֵעִיטִי נָא מִן הָאֵדָם הָאֵדָם זֶה: זוהר [ח"א קל"ט ע"ב], אמאי כתיב תרי זמני האדום, אלא בגין דכל מה דאית ביה אדום, כמה דאת אמר ויצא הראשון אדמוני, ותבשילו אדום דכתיב מן האדום האדום הזה, וארעא דיליה אדומה דכתיב (בראשית לב ז) ארצה שעיר שדה אדום, וגוברין דיליה אדומין דכתיב (שם לו ג) הוא עשו אבי אדום, ומאן דזמין לאתפרעא מניה אדום דכתיב (שה"ש ה י) דודי צח ואדום, ולבושיה אדום דכתיב (ישעיה סג ב) מדוע אדום ללבושך, וכתיב (שם סג א) מי זה בא מאדום? רשב"ם, מן האדם האדום הזה - דרך אדם הממנה לשאול מחבירו כופל את דבריו, וזה שהיה רעב הרי הוא כאומר תן לי מהרה לאכול. ספר הגין, מתבשיל אדום זה הלעיט לעצמי שנקראתי אדום כמו שנאמר אדמוני. חזקוני, כל דבר שהוא אדום ביותר נכפל בלשונו כמו אדמדם וירקק.

פרשת ויצא

וַתֹּאמֶר אֵלִי תְּבֹאָה פִּי שְׂכָרְתִּיךָ בְּדֹדָאִי בְּנִי: זוהר [ח"א קנ"ז ע"ב], תא חזי, כי שכור שכרתין, לנסבא מניה גופא, ומאי איהו תורה, שכור שכרתין, לך לגופך ממש. זהר חדש [מדרש רות ק"ט ע"א], פתח ואמר, ויבא יעקב מן השדה בערב ותצא לאה לקראתו ותאמר אלי תבא כי שכר שכרתין. שכר השתא, שכרתין לבתר זימנא. מדרש שכל טוב, שכור שכרתין כפל הדיבור כלומר לשתי ביאות כדי שאלו בן זכר, ואין בו משום ואין ברגלים חוטא. תוספות עה"ת, כי שכר שכרתין, רמז שהיתה עתידה לילד את יששכר שעוסק בתורה ומקבל שכר בעוה"ז ובעוה"ב. אור החיים, שכור שכרתין וגו' - פירוש נתתי שכר לזולת בעדך, עוד נתכוונה ששכרה ב' דברים לינה וזיקה.

[א] דבר חידוש נמצא במדרש חסירות ויתירות (אות ל"ה נדפס בבתי מדרשו ח"ב עמ' רמ"ג) כתיב שני פעמים האדם האדם חסר ו', מפני שלמד עשין מואביו כל טעמי מצות התורה, חוץ משתי מצות, והם דם נדה ודם בתולים, שביקש עשו ללמוד טעמיהם ולא רצה אביו ללמוד מפני שהיה משחית, והיינו דכתיב האדם האדם שתי פעמים חסר לרמז על שני הדמים, דם נדה ודם בתולים. (עיי' מ"ש לעיל פרק ג' ט"ז עה"פ אל האשה אמר).

[ב] כן כתב רבינו המלבי"ם בפירושו וז"ל, מ"ש האדם האדם שפ"י הלעיטני מן האדם אני האדם הזה, ר"ל הלעט את האדם הזה שכוון על עצמו שהוא אדום ואוהב דם ורצח וכל מראה אדומה, מן המאכל האדם הזה שנאות אל טבעי.

[ג] פירש בס' עטרת צבי לזק"ה פ' ויצא, תא חזי כי שכר שכרתין לנסבא מניה גופא ומאן איהו תורה שכר שכרתין לך לגופך ממש. ג"ל שמפרש בזה כפל לשון שכר שכרתין, וע"א אומר לנסבא מניה גופא ומאן איהו תורה הוא יעקב עצם התורה הוא יסוד אבא הבוקע ויוצא חוץ ל"א בסוד ויקם עדות תורה שם בישראל כידוע מדברי רבינו והם שני בחי' יעקב ישראל, וזה שכתב ב' שכירות לנסבא מניה גופא ומאן איהו תורה הוא בחי' ישראל פנימיות התורה, ושכרתין לך לגופך ממש דא יעקב, והנה גם לפי הדברים מבוארים לעיל בס"ת ובמאמר ר"י ג"כ מתורץ כפל שכר שכרתין שכר לרחל שיהיה לה בנים, ושכרתין לזוג לאה והבן.

[ד] פירוש, כפל הלשון בא לרמז, שכר השתא, שכרתין אותך עתה שתתלבש ביששכר, שכרתין לבתר זימנא ועוד שכרתין לאחר זמן דהיינו כשיתלבש יששכר ברבי עקיבא אז גם אתה תתעבר שם, כי עקיבא אותיות יעקב א', וא' היינו הבינה בסוד אל"ף בינה, כלומר שר"ע נתעבר ביששכר שהיה מושרש בבינה.

[ה] עיי' עירובין (ק) ואין ברגלים חוטא זה הובעל ושונה, אינו והאמר רבא הרוצה לעשות כל בניו זכרים יבעול וישנה, לא קשיא כאן לדעת כאן שלא לדעת.

סיפר הה"ג רבי יצחק שלמה אונגר זצ"ל אב"ד ור"מ דקהל חוג חת"ס בבני ברק: פעם בהיותו על ש"ק בקאסאן אצל רבינו האור מלא חשקה נפשו לדעת מה מעשיו של רבינו בליל ש"ק לפני עריכת השולחן, ויען כי התרועע עם בנו של רבינו ה' הק' אלתר הי"ד, הפציר בו שכניסנו לחדרו של רבינו בשעה זו, אלתר ז"ל נענה לו ונכנסו יחדיו לתוך חדר רבינו באמתלא שמחפשים איזה ספר, ואז ראו את 'ההכנות' שלפני השולחן, רבינו היה יושב על כסאו, לפניו פתוח רי"ף והוא לומד בקול ערב בעל המאמר (היד) והמלחמות להרמב"ם, וכך נמשך לדמדו שעה ארוכה בקול רם ובמתיקות עד שנכנס לביהמ"ד לערוך את השולחן.

סיפר הרה"ג ר' אברהם חיים שפיטצער זצ"ל: שראה אצל רבינו האור מלא פעם באמצע התפילה שהיה מכה בידו על הכותל בחזק מרוב התעוררות עד שנחבל והיתה ידו שותתת לדמו והוא המשיך בתפילתו ולא חלי ולא מרגיש כלא היה.

סיפר ר' דוד זינגער מנייפסט: פעם אחת שבת רבינו האור מלא את שבתו אצל חסידיו בעיר נייפסט, ובליל ש"ק אחר גמר השולחן בביהמ"ד שב רבינו בליווי קהל גדול אל האכסניא שלו (בבית מוהר"ר שלום אויבערלענדער ז"ל אביו של ר' אליעזר אויבערלענדער נ"י מברוקלין), ושם ערך שולחן פירות (צווייטער טיש) בשירות ובזמירות כמנהגו בכל ש"ק, בשעת לילה מאוחרת סיים רבינו את השולחן באמירת 'גוט שבת' לנוכחים והלכו להם לביתם, בין הבאים נמצא גם החסיד מו"ה יחזקאל דוד פישער מלמד דרדקי דשם, וכשפונה ללכת קרא לו רבינו והורה לו לא להפזז ולדרכו כי"כ כי אם להשאיר מעט במחיצתו, וכך שח עמו רבינו כשעתיים, ואח"כ פטרו לביתו לשלום. הבית שדר בו ר' יחזקאל דוד ככל יתר בתי העיר היה בנוי באופן שהבנין היה עשוי בתבנית רבוע (כפין מן סתומה) ובתוך חלל הרבוע חצר

יפוצו מעינותיך חוצה

מהנעשה ונשמע ב"מכון בני שלשים"

ספר חידושי מהרצ"א

מאת רבינו רבי צבי אלימלך מדינב זיע"א
על הלכות חנוכה

ידוע ומפורסם אשר רבינו מהרצ"א היתה לו הארה מיוחד בימי החנוכה וכפי שנשמע מפ"ה הרה"ק רבי אהרן מבעלזא בשם זקנו מהר"י "אשר הרבי ר' צבי אלימלך היתה לו הארה בתוכה יותר מכל הרבי"ם ומסופר, כי פעם בהיות רבינו בדרכו אל רבו הק' החוזה מלובלין היה מהרהר בינו לבין עצמו מדוע תמיד בהגיע ימי החנוכה הוא מרגיש בנפשו קדושה והתעוררות מיוחדת יותר מכל הזמנים והרי לא יתכן שהנו מצאצאי החשמונאים שכן איננו כהן, והחליט בלבו כי בהיותו בצל הקודש ישאל את רבו על כך, ויהי בבואו לבית רבו בטרם היה סיפק בידו לומר דברו נענה החוזה ואמר לו, דע לך שמקור מחבתך הוא משבט יששכר, ומה שאתה מרגיש דייקא בחנוכה תוספת קדושה יתירה הוא מפני שהיית חד מן היושבים בבית דינים של החשמונאים שנמנו על שבט יששכר ע"כ, וממנעם זה קרא לספרו בשם "בני יששכר" (הענין הובא בקצרה בהקדמת הספה"ק יודעי בינה לבנו הרה"ק מוה"ר אלעזר זיע"א). ונראה אשר זאת הסיבה אשר רבינו האיר פני תביל בדברי תורתו בעניני חנוכה בכמות ובאיכות אדירה בדרוש ובאגדה יותר מכל המועדים כפי הנראה בספרו בני יששכר וכן בספרו זה "חידושי מהרצ"א". ספר זה כולו סובב והולך על סוגיית הגמרא במסכת שבת פרק במה מדליקין מלא וגדוש מין אל זן בהלכתא רבתי לחנוכה דולה ומשקה בשיטות הש"ס והפוסקים על הראשונים ועל האחרונים חידושים נפלאים ואמיתיים, נוקב ויורד ומפרש סוגיית הגמרא ורש"י ותוספות עפ"י דרכו, ומשם יפנה אל כל הייחודים והמפרשים ה"ה מסכת סופרים, שאילתות דרב אחאי גאון, בעל הלכות גדולות וכן שולחן ערוך וכו', מפלפל בדבריהם לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא, ובאחריתו מונה פסקי הלכה למעשה העולים משיטותיהם, וכמעשהו בספרו הגדוע בני יששכר במאמרי חנוכה על דרך דרוש ואגדה כן גם בספר שלפנינו על דרך הלכה חשף את זרועו הגדולה ולא הניח דבר גדול ודבר קטן שלא פירשו בדרך פשט בכל הלכות מצות נר חנוכה לכל פרטיה ודקדוקיה.

הספר ערוך בעריכה חדשה דהיינו ביאורי גפ"ת על מקומם לפי סדר דפי הגמרא, החידושים וביאורים בדברי הפוסקים חילקנו לפי הסוגיות על הסדר שסידר רבינו המחבר, ועוד הוספנו ושלבנו בתוך הסוגיות את החידושים שנדפסו מני"ק על מקומם, כמו כן הוספנו עוד כמה וכמה חידושים מספר והיה ברכה שנדפסו בו קצת חידושים עמ"ס שבת, ועתה הינו ספר השלם ערוך ומתוקן ונוח ללומדים והוגים בתורת רבינו זיע"א.

בשורה טובה תדשן עצם

אנשי בשורה אנו היום על הופעתו מחדש של הספר

"חידושי מהרצ"א" על הלכות חנוכה

מאת רבינו רשכבה"נ רבי צבי אלימלך מדינב זצוק"ל
בולל תיקונים והוספות חשובות

את הספר ניתן להשיג במשרדי המכון ובחנויות
הספרים המובהרות
הפצה ראשית 036815542